

Tunnistetiedot poistettu

C-296/24 – 1

Asia C-296/24 [Jouxy]ⁱ

Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä

Jättämispäivä:

26.4.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Cour de cassation (ylin yleinen tuomioistuin, Luxemburg)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

25.4.2024

Valittajat:

SM

PX

Vastapuoli:

Caisse pour l'avenir des enfants

1. TOSISEIKAT

- 1 SM on Luxemburgissa työssä käyvä rajatyöntekijä. Hänen kotipaikkansa on Ranskassa, ja hän asuu siellä yhdessä puolisonsa PX:n ja tämän lapsen kanssa. Myös hänen puolisonsa käy palkkatyössä ja saa lapsesta kuukausittain 250 euron elatusavun, jonka maksaa lapsen biologinen isä. Lapsi saa opintotukea korkeakouluopintoja varten.
- 2 SM sai puolisonsa lapsesta jonkin aikaa perhevustusta, jonka maksoi vastapuolena oleva Caisse pour l'avenir des enfants (Lasten tulevaisuus -kassa).

ⁱ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

- 3 Kyseisen avustuksen maksaminen lakkautettiin taannehtivasti 1.8.2016 alkavin vaikutuksin sillä perusteella, ettei lasta katsottu enää perheenjäseneksi Luxemburgin sosiaaliturvakoodeksin (code de la sécurité sociale; sellaisena kuin se on muutettuna) 269 ja 270 §:n perusteella.

Asian tausta

- 4 Conseil arbitral de la sécurité sociale (sosiaaliturva-asioiden alioikeus, Luxemburg) hyväksyi kanteen ja määräsi, että SM:lle oli maksettava perheavustusta.
- 5 Muutoksenhaussa Conseil supérieur de la sécurité sociale (ylin sosiaaliasioiden tuomioistuin, Luxemburg) muutti ensimmäisessä oikeusasteessa annettua ratkaisua ja vahvisti, että perheavustuksen maksaminen oli lakkautettava.
- 6 Nyt Cour de cassationin (ylin yleinen tuomioistuin, Luxemburg) käsiteltäväksi on saatettu valitus, joka koskee muutoksenhakuasiassa annettua ratkaisua.

Valituksenalainen tuomio

- 7 Sosiaaliturvakoodeksia muutettiin 23.7.2016 annetulla lailla, joka tuli voimaan 1.8.2016 ja jonka perusteella muun muassa puolison tai kumppanin lapset eivät sisälly sosiaaliturvakoodeksin 270 §:ssä määriteltyyn perheenjäsenen käsitteeseen. Unionin tuomioistuin on todennut 2.4.2020 antamassaan tuomiossa (Caisse pour l'avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269), että ”perheavustus, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä jäsenvaltiossa, on [unionin oikeudessa] tarkoitettu sosiaalinen etu” (23 kohta) ja että unionin oikeus on ”esteenä jäsenvaltion säännöksille, joiden nojalla rajatyöntekijät voivat saada perheavustusta, joka liittyy siihen, että he tekevät palkkatyötä kyseisessä jäsenvaltiossa, ainoastaan omista lapsistaan mutta eivät puolisonsa lapsista, joihin työntekijöillä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta mutta *joiden elatuksesta he huolehtivat*, vaikka kaikilla kyseisessä jäsenvaltiossa asuvilla lapsilla on oikeus saada tämä avustus” (71 kohta).
- 8 Valituksenalaisessa tuomiossa kiistetään syrjintä, koska syrjinnästä olisi kyse vain siinä tapauksessa, että rajatyöntekijä voisi vaatia unionin oikeuden perusteella perheavustuksen kaltaista sosiaalista etua puolisonsa lapsesta, jonka kanssa hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta.
- 9 Unionin oikeus edellyttää, että rajatyöntekijä osoittaa huolehtivansa puolisonsa lapsen elatuksesta. Tätä koskevan näytön vaatiminen ei aiheuta välillistä syrjintää suhteessa Luxemburgissa asuviin työntekijöihin. Unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että huollettavan perheenjäsenen asema johtuu tosiasiallisesta tilanteesta, ”jota hallinnon ja tarvittaessa kansallisten tuomioistuimien on arvioitava – ilman, että niiden on tarpeen määrittää syyt tälle elatukselle tai esittää numeroin elatukseen osallistumisen täsmällistä laajuutta” (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 60 kohta, ja

tuomio 2.4.2020, Caisse pour l'avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 kohta).

- 10 Tuomioistuimen on siis tutkittava, huolehtiiko kantaja puolisonsa lapsen elatuksesta. Oikeuskäytännön perusteella tätä koskeva näyttö ei ilmene automaattisesti yhteisestä kodista eikä myöskään siitä, ettei isä maksa elatusmaksuja. Asian tosiseikat tutkivan tuomioistuimen on arvioitava konkreettisesti asianomaisen henkilön esittämät todisteet.
- 11 Lähtökohtaisesti molemmat biologiset vanhemmat osallistuvat yhteisten lastensa elatukseen ja kasvatukseen omien resurssiensa, toisen vanhemman resurssien ja lasten tarpeiden perusteella määräytyvällä osuudella, ja vanhempien erotessa osallistuminen lasten elatukseen ja kasvatukseen tapahtuu tapauksen mukaan siten, että jompikumpi vanhemmista maksaa elatusapua toiselle vanhemmalle. Nyt käsiteltävässä asiassa lapsen biologinen äiti PX harjoittaa ammatillista toimintaa, josta hän saa tuloja. Myös lapsen biologinen isä harjoittaa ammatillista toimintaa, ja äiti saa häneltä lapsesta kuukausittain indeksiin sidotun 250 euron suuruisen elatusavun.
- 12 Isäpuoli SM:n esittämät todisteet, joihin kuuluvat perheen yhteisen television ostaminen, asuntolainan lyhennystaulukko, CEDIES-keskuksen lapselle maksama opintotuki ja tuloveroilmoitus, osoittavat kyllä kotitalouden kulut, mutta ne eivät näytä toteen sitä, että SM huolehtii lapsen elatuksesta, etenkin niiden objektiivisten seikkojen perusteella, joiden mukaan biologiset vanhemmat vastaavat lapsensa elatuksesta.

2. KASSAATIOMENETTELYN VALITUSPERUSTEET

ENSIMMÄINEN VALITUSPERUSTE

Ensimmäinen osa: laaja tulkinta

- 13 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan työntekijän perheenjäsenen käsitteeseen sovelletaan periaatetta, ”jonka mukaan säännöksiä, joilla vahvistetaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus, joka muodostaa yhden Euroopan unionin perusteista, on tulkittava laajasti” (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 kohta ja tuomio 18.6.1987, Lebon, 316/85, EU:C:1987:302, 21–23 kohta). Tätä periaatetta soveltaen unionin tuomioistuin on todennut, että ”rajatyöntekijän huollettavana olevan rajatyöntekijän perheenjäsenen asema” ei edellytä ”oikeutta elatusapuun”, vaan se ilmenee ”tosiasiallisesta tilanteesta” ja voi ”siis ilmetä silloin, kun se koskee kyseisen työntekijän aviopuolison tai tunnustetun kumppanin lapsen tilannetta, sellaisista objektiivisistä seikoista, kuten siitä, että kyseisellä työntekijällä ja opiskelijalla on yhteinen kotipaikka, ilman, että on tarpeen määrittää, minkä vuoksi rajatyöntekijä osallistuu opiskelijan elatukseen, tai esittää numeroin elatukseen osallistumisen

täsmällistä laajuutta” (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 ja 60 kohta).

- 14 Valituksenalaisessa tuomiossa tulkitaan perheenjäsenen asemaa kuitenkin suppeasti ja todetaan, että lapsi asui SM:n kodissa ja SM osallistui ”kotitalouden menoihin”, mikä ei kuitenkaan osoittanut, että SM osallistui samassa kotitaloudessa asuvan lapsen elatukseen, sillä myös lapsen biologiset vanhemmat osallistuivat (tai heidän piti osallistua) lapsen elatukseen.
- 15 Näin todetessaan toisen oikeusasteen tuomioistuin on edellyttänyt SM:n osallistumiselta elatukseen ”syitä tälle elatukselle” (liittyykö osallistuminen siihen, että biologiset vanhemmat laiminlyövät elatuksen) sekä arviota elatukseen osallistumisen laajuudesta vastoin unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.
- 16 Oikeudellisten epävarmuuksien välttämiseksi unionin tuomioistuimelle on esitettävä seuraava kysymys: *”Onko periaate, jonka mukaan säännöksiä, joilla vahvistetaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus, joka muodostaa yhden Euroopan unionin perusteista, on tulkittava laajasti (tuomio Depesme ym., –– 58 kohta), esteenä sille, että jäsenvaltion säännöksiä tulkitaan siten, ettei rajatyöntekijä voi saada puolisonsa lapsista perhevustusta, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä kyseisessä jäsenvaltiossa, kun näillä lapsilla on yhteinen koti rajatyöntekijän kanssa ja rajatyöntekijä osallistuu sen kotitalouden menoihin, johon lapsi kuuluu, sillä perusteella, että myös lapsen biologiset vanhemmat osallistuvat lapsen elatukseen?”*

Toinen osa: syrjintä

- 17 Tulkittessaan tällä tavoin suppeasti rajatyöntekijän perheenjäsenen asemaa, vaikka kaikilla kyseisessä jäsenvaltiossa asuvilla lapsilla on oikeus saada kyseistä avustusta, toisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut myös välitöntä tai välillistä syrjintää koskevan kiellon periaatetta.
- 18 Oikeudellisten epävarmuuksien välttämiseksi unionin tuomioistuimelle on esitettävä seuraava kysymys: *”2. Ovatko työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaate ja syrjintäkiellon periaate, jotka vahvistetaan SEUT 45 artiklan 1 ja 2 kohdassa sekä asetuksen N:o 883/2004 1 artiklan i alakohdassa ja 67 artiklassa, luettuina yhdessä asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan sekä direktiivin 2004/38/EY 2 artiklan 2 alakohdan kanssa, esteenä sille, että jäsenvaltion säännöksiä tulkitaan siten, ettei rajatyöntekijä voi saada puolisonsa lapsista perhevustusta, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä kyseisessä jäsenvaltiossa, kun näillä lapsilla on yhteinen koti kyseisen työntekijän kanssa ja tämä työntekijä osallistuu sen kotitalouden menoihin, johon lapsi kuuluu, sillä perusteella, että myös lapsen biologiset vanhemmat osallistuvat lapsen elatukseen, vaikka kaikilla kyseisessä jäsenvaltiossa asuvilla samassa tilanteessa olevilla lapsilla on oikeus saada tätä avustusta?”*

Kolmas osa: yhtenäisen tulkinnan tarve

- 19 Todetessaan, että työntekijän osallistuminen lapsen elatukseen on *tosiasiallinen tilanne*, unionin tuomioistuin tarkoitti, ettei tämä osallistuminen edellytä laajan tulkinnan periaatteen mukaisesti *oikeutta* elatusapuun, ja se painotti tarvetta arvioida kyseistä osallistumista *objektiivisten seikkojen* perusteella, jotta *unionin oikeutta sovelletaan* tältä osin *yhtenäisesti* (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 kohta ja tuomio 2.4.2020, Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 kohta).
- 20 Valituksenalaisessa tuomiossa on ilmeinen ristiriitaisuus, kun siinä todetaan tämän oikeuskäytännön perusteella, että työntekijän osallistuminen lapsen elatukseen kuuluu tosiasiallisen tilanteen arviointia koskevan yksinomaisen toimivallan piiriin, jonka niin unionin tuomioistuin kuin Cour de cassation jättä(isi)vät tosiseikat tutkivan tuomioistuimen tehtäväksi. Arviointia koskevat tosiseikat tutkivan tuomioistuimen yksinomainen toimivalta merkitsee sitä, ettei tulkinta ole yhtenäinen, eikä tämä sovi yhteen unionin tuomioistuimen tavoitteleman unionin oikeuden yhtenäisen tulkinnan kanssa. Näin todetessaan toisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut unionin oikeuden yhtenäistä tulkintaa koskevaa sääntöä.
- 21 Oikeudellisten epävarmuuksien välttämiseksi unionin tuomioistuimelle on esitettävä seuraava kysymys: ”*Onko unionin oikeuden yhtenäistä tulkintaa koskeva sääntö (tuomio 1.2.1972, 49/71 —; tuomio 1.2.1972, 50/71) esteenä sille, ettei rajatyöntekijän perheenjäsenen asemaa eikä etenäkään työntekijän osallistumista puolisonsa lapsen elatukseen, johon sovelletaan tätä yhtenäistä tulkintaa koskevaa sääntöä (tuomio — Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, 50 kohta), tunnusteta arvioinnissa, jonka tosiseikat tutkiva tuomioistuin tekee yksinomaista toimivaltaa käyttäen, ja siten sille, ettei Cour de cassation varmista kyseisen käsitteen yhtenäistä soveltamista?*”

Neljäs osa (esitetty toissijaisesti): ennakkoratkaisupyynnön tarpeellisuus

- 22 Edellä esitettyjen ennakkoratkaisukysymysten esittäminen on välttämätöntä, jos Cour de cassation aikoo hylätä ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen, toisen ja kolmannen osan. Perusteeton kieltäytyminen ennakkoratkaisun pyytamisestä antaa mahdollisuuden nostaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen ja rikkoo Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa.

TOINEN VALITUSPERUSTE: EUROOPAN IHMISOIKEUSSOPIMUKSEN RIKKOMINEN

- 23 Euroopan ihmisoikeussopimuksen kahdennentoista lisäpöytäkirjan 1 artiklaa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklaa sovelletaan sosiaalietuuksia koskevaan oikeuteen. Arvioidessaan, onko kyseessä näissä määräyksissä tarkoitettu syrjintä, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin pitää unionin tuomioistuimen päätelmien vakuuttavuusarvoa erittäin suurena. Unionin tuomioistuin on jo todennut useiden Luxemburgin lainsäädännön säännösten

olevan rajatyöntekijöiden kannalta syrjiviä (esim. tuomio 20.6.2013, Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411), tuomio 14.12.2016, Bragança Linares Verruga ym. (C-238/15, EU:C:2016:949) tai tuomio 10.7.2019, Aubriet (C-410/18, EU:C:2019:582)). Tulkitsemalla rajatyöntekijän perheenjäsenen asemaa tässä yhteydessä suppeasti valituksenalaisessa tuomiossa otetaan käyttöön rajatyöntekijöiden ja jäsenvaltiossa asuvien työntekijöiden välillä uusi lainvastainen syrjintä, joka on kansalaisuuteen perustuvaa välillistä syrjintää eikä perustu mihinkään hyväksyttävään tavoitteeseen. Näin lausuessaan toisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut edellä mainittuja oikeussääntöjä.

3. COUR DE CASSATIONIN ARVIOINTI

Euroopan unionin oikeuden tulkinta

- 24 Unionin tuomioistuimen 2.4.2020 antamassa tuomiossa Caisse pour l'avenir des enfants (C-802/18, EU:C:2020:269) todetaan, että rajatyöntekijän on näytettävä toteen täyttävänsä lapsen elatuksesta huolehtimista koskevan edellytyksen, jotta hänellä on oikeus saada perheavustusta puolisonsa – tai rekisteröidyn kumppaninsa – lapsesta, johon hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta.
- 25 Unionin tuomioistuin on käyttänyt elatuksesta huolehtimisen käsitettä aluksi tarkoittaen, että rajatyöntekijä voi saada sosiaalisena etuna valtion maksamaa etuutta, kyseisessä tapauksessa korkeakouluopintoihin myönnettävää tukea omalle lapselleen, jos hän jatkaa kyseisen lapsen elatuksesta huolehtimista (tuomio 26.2.1992, C-3/90, Bemini, ECLI:EU:C:1992:89, 25 ja 29 kohta; tuomio 8.6.1999, C-337/97, Meeusen, ECLI:EU:C:1999:284, 19 kohta; tuomio 14.6.2012, C-542/09, komissio v. Alankomaat, ECLI:EU:C:2012:346, 35 kohta; ja tuomio 20.6.2013, C-20/12, Guirsch, ECLI:EU:C:2013:411, 39 kohta), mutta käsitettä ei ole määritelty kyseisissä tuomioissa.
- 26 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt ilmausta ”elatuksesta huolehtiminen” niin ikään korkeakouluopintoihin myönnettävästä tuesta muodostuvan sosiaalisen edun yhteydessä silloin, kun kyseessä olevalla lapsella ei ole lapsi-vanhempisuhdetta rajatyöntekijään, toteamalla ensin, ettei tämä ”edellyttänyt oikeutta elatusapuun” (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 kohta), minkä jälkeen se lisäsi, että ”huollettavan perheenjäsenen asema ilmenee tosiasiallisesta tilanteesta. Kyse on perheenjäsenestä, jonka ylläpidosta työntekijä vastaa, eikä ole tarpeen määrittää, minkä vuoksi kyseiseen ylläpitoon on tarvetta, eikä pohtia sitä, kykeneekö asianomainen henkilö pitämään kyseisen perheenjäsenen tarpeista huolta tekemällä palkattua työtä” (58 ja 59 kohta). Tästä se päätteli, että ”huollettavan perheenjäsenen asema ilmenee tosiasiallisesta tilanteesta, jota jäsenvaltion ja tarvittaessa kansallisten tuomioistuinten on arvioitava. Rajatyöntekijän huollettavana olevan rajatyöntekijän perheenjäsenen asema voi siis ilmetä silloin, kun se koskee kyseisen työntekijän aviopuolison tai tunnustetun kumppanin lapsen tilannetta, sellaisista objektiivisista seikoista, kuten siitä, että kyseisellä työntekijällä ja opiskelijalla on yhteinen kotipaikka, ilman,

että on tarpeen määrittää, minkä vuoksi rajatyöntekijä osallistuu opiskelijan elatukseen, tai esittää numeroin elatukseen osallistumisen täsmällistä laajuutta.” (60 kohta).

- 27 Sitten unionin tuomioistuin sovelsi *elatuksesta huolehtimista* koskevaa perustetta siihen kysymykseen, voiko rajatyöntekijä saada perhevustusta lapsesta, jonka kanssa hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, ja totesi ratkaisunsa perusteluissa, että *”rajatyöntekijän lapsella, joka voi saada välillisesti viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitettuja sosiaalisia etuja, on ymmärrettävä tarkoitettavan paitsi lasta, jolla on lapsi-vanhempisuhte kyseiseen työntekijään, myös mainitun työntekijän aviopuolison tai rekisteröidyn kumppanin lasta, kun mainittu työntekijä huolehtii kyseisen lapsen elatuksesta. Unionin tuomioistuimen mukaan viimeksi mainittu vaatimus johtuu tosiasiallisesta tilanteesta, jota hallinnon ja tarvittaessa kansallisten tuomioistuimien on arvioitava asianomaisen henkilön esittämän näytön perusteella ilman, että niiden on tarpeen määrittää syyt tälle elatukselle tai esittää numeroin elatukseen osallistumisen täsmällistä laajuutta”* (tuomio 2.4.2020, Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 kohta). Unionin tuomioistuin täsmensi itse asiassa, *”että lapsen biologinen isä ei maksa elatusapua lapsen äidille. Vaikuttaa siis siltä, että FV, joka on HY:n äidin puoliso, huolehtii tämän lapsen elatuksesta, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkistettava”* (52 kohta).
- 28 Unionin tuomioistuin katsoi vielä, että *”rajatyöntekijän perheenjäsenen, joka voi välillisesti hyötyä yhdenvertaisesta kohtelusta asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan nojalla, käsite vastaa direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettua perheenjäsenen käsitettä, johon kuuluvat aviopuoliso tai kumppani, jonka kanssa unionin kansalainen on rekisteröinyt parisuhteen, kansalaisen alle 21-vuotiaat tai hänestä riippuvaiset jälkeläiset suoraan etenevässä polvessa sekä aviopuolison tai kumppanin jälkeläiset suoraan etenevässä polvessa. Unionin tuomioistuin on tältä osin ottanut erityisesti huomioon direktiivin 2014/54 johdanto-osan ensimmäisen perustelukappaleen, 1 artiklan ja 2 artiklan 2 kohdan”* (51 kohta).
- 29 Cour de cassation päätelee toteamuksesta, jonka mukaan ilmaisu *”elatuksesta huolehtiminen”* johtuu tosiasiallisesta tilanteesta, ettei kyseessä ole puhtaasti tosiseikkoihin perustuva käsite, johon unionin tuomioistuin ja Cour de cassation eivät voisi kohdistaa valvontaa, vaan kyseistä ilmaisua on käytetty sen korostamiseksi, että sitä arvioitaessa ei oteta huomioon lapsen mahdollista oikeutta elatusapuun (ks. tuomio 15.12.2016, Depesme ym. (C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 kohta).
- 30 Cour de Cassation päätelee edellä esitetyn perusteella, että *elatuksesta huolehtimisen* käsite sosiaalisten etujen saantiin liittyvän lainsäädännön yhteydessä on unionin oikeuden itsenäinen käsite, joka edellyttää yhtenäistä soveltamista ja tulkintaa.

- 31 Tällaista yhtenäistä tulkintaa ei ole tällä hetkellä varmistettu tarkasteltavina olevista seikoista esille nousevien kysymysten kannalta.
- 32 Cour de cassation pohtii tältä osin, miten laajasti 15.12.2016 annetussa tuomiossa Depesme ym. (C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 60 kohta) mainittu esimerkki ”objektiivisista seikoista, kuten siitä, että kyseisellä työntekijällä ja opiskelijalla on yhteinen kotipaikka”, vaikuttaa, yhtäältä sen kysymyksen kannalta, otetaanko kyseinen seikka esille pelkkänä esimerkkinä vai päinvastoin edellytyksenä, jolloin on selvitettävä, onko kyseessä riittävä vai välttämätön edellytys, ja toisaalta sen kysymyksen kannalta, onko yhteisen kodin rahoittamistavalla merkitystä niin, että on selvitettävä, osallistuuko rajatyöntekijä kodin rahoittamiseen osittain vai rahoittaako hän sen kokonaan.
- 33 Niiden lapsen tarpeiden osalta, joiden täyttämistä rajatyöntekijä huolehtii ja jotka on otettava huomioon, Cour de cassation pohtii, onko huomioon otettava ainoastaan lapsen ravitsemustarpeet ja hänen toimeentuloonsa liittyvät perustarpeet (ruoka, vaatteet, asuminen, koulutus jne.) vai onko huomioon otettava yleisesti mitkä tahansa menot, kuten vapaa-ajan menot tai muut ei-välttämättömät menot (matkapuhelin, ravintolaruokailut, ajokortti jne.) tai jopa tiettyyn elintasoon kuuluvat ylellisyysmenot (elektronisten laitteiden ostaminen säännöllisesti, lomamatkat kaukomaihin jne.).
- 34 Cour de cassation pohtii tavoista, joilla rajatyöntekijä huolehtii lapsen elatuksesta, onko rajatyöntekijän osallistuttava lapsen elatukseen suoraan lapselle osoitettavilla rahamääräisillä maksuilla vai voiko elatukseen osallistuminen tapahtua lapsen edun mukaisten menojen muodossa. Samassa yhteydessä nousee esille kysymys siitä, onko menon aiheuduttava tietyn yksittäisen edun – jopa ainoastaan lapsen edun – vuoksi, kuten Parquet général (syyttäväviranomainen) vaikuttaa esittävän, vai otetaanko huomioon perheyksikön yhteisen edun mukaiset menot (asuntolainan lyhennyksen kuukausierät, vuokrat, yhteisesti käytettävien laitteiden hankinta jne.). Konkreettisten tapojen osalta esille nousee myös kysymys siitä, onko menojen, joista rajatyöntekijä on vastannut *lapsen elatuksesta huolehtimiseksi*, oltava jokseenkin säännöllisiä tai toistuvia (asuntolaina, vuokra, sähkö- ja lämmityskulut, puhelinlaskut jne.) vai otetaanko huomioon myös kertaluonteisista menoista (satunnaiset vaateostokset jne.) huolehtiminen. Kun otetaan huomioon, että unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että tosiasiallisen tilanteen arvioinnin yhteydessä ei tarvitse määrittää syitä, joiden vuoksi rajatyöntekijä osallistuu elatukseen, eikä esittää elatukseen osallistumisen täsmällistä laajuutta numeroin (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 64 kohta ja tuomio 2.4.2020, Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 kohta), Cour de cassation pohtii, onko huomioon otettava kaikki osallistuminen – vähäininkin – vai onko osallistumisen oltava jossain määrin merkittävää, ja jos on, onko tätä perustetta arvioitava suhteessa lapsen tarpeisiin vai suhteessa rajatyöntekijän taloudelliseen tilanteeseen.

- 35 Myös varojen alkuperä voi herättää kysymyksiä, sillä toisinaan rajatyöntekijällä on puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa, joka on lapsen vanhempi, kanssa yhteinen pankkitili, josta on maksettu menoja, joilla pyritään osoittamaan tuomioistuinmenettelyssä, että lapsen elatuksesta huolehtimisen edellytys täyttyy, mutta rajatyöntekijä ei ole ainoa tilille varoja tallettava henkilö eikä hän osoita, miten paljon varoja hän kyseiselle tilille tallettaa, jolloin esille nousee kysymys siitä, onko lapsen tarpeisiin käytetty osuus peräisin rajatyöntekijältä.
- 36 Cour de cassation pohtii vielä, miten laajasti unionin tuomioistuimen 15.12.2016 antamassaan tuomiossa *Depesme* ym. (C-401/15–C-403/15, ECLI:EU:C:2016:955, 62 kohta) tekemä täsmennys siitä, että ”*unionin lainsäätäjät katsoo, että lasten oletetaan joka tapauksessa olevan huollettavia 21-vuotiaiksi saakka*”, vaikuttaa: onko rajatyöntekijän katsottava huolehtivan jokaisen alle 21-vuotiaan lapsen tarpeista pelkästään lapsen iän perusteella vai yhdistettynä muihin tekijöihin.
- 37 Sitten on tarkasteltava kysymystä vanhempien osallistumisesta lapsen tarpeista huolehtimiseen. Lain mukaan vanhemmilla on elatusvelvollisuus, toisin kuin rajatyöntekijällä, jolla tällaista velvollisuutta ei ole. Lapsen *elatuksesta huolehtimisen* peruste edellyttää sitä vastoin viimeksi mainitun kohdalla tosiseikkojen arviointia. Näin ollen on selvítettävä, onko rajatyöntekijän osallistumisen poissulkemiseksi riittävää todeta vanhempien elatusvelvollisuuden olemassaolo ja laajuus vai onko lisäksi varmistuttava siitä, että vanhempien elatusvelvollisuus on asetettu asianmukaiselle tasolle ja että vanhemmat täyttävät elatusvelvollisuutensa tosiasiallisesti niin, että rajatyöntekijän täydentävä osuus on tarpeeton. Jos elatusapu jätetään tosiasiasa maksamatta, tulee pohdittavaksi, onko aiheellista tarkistaa, onko rajatyöntekijän puoliso tai rekisteröity kumppani vähintäänkin yrittänyt hakea pakkotäytäntöpanoa ja paikkaako rajatyöntekijän osuus lopulta sitä, että jompikumpi vanhemmista laiminlyö elatusvelvollisuutensa. Elatusavun ja sen riittävän määrän osalta sillä, onko elatusavusta määrännyt tuomioistuin vai onko siitä sovittu vanhempien kesken, voi olla vaikutusta. Nämä seikat voivat liittyä edellä esitettyyn kysymykseen siitä, mitkä lapseen liittyvät menot on otettava huomioon. Jos huomioon otetaan vain lapsen ravitsemusmenot ja hänen toimeentulonsa kannalta välttämättömät menot, vanhempien elatusvelvollisuus kattaa lähtökohtaisesti nämä tarpeet ja tekee rajatyöntekijän täydentävästä osuudesta tai lisäosuudesta merkityksettömän näiden tarpeiden kattamisen kannalta.
- 38 Suhteista lapsen toiseen vanhempaan on pohdittava vielä, onko tarpeen tutkia, millä kaavalla lapsi oleskelee vuorotellen vanhempiensa luona, sillä laaja tapaamisoikeus tai vuoroasumisjärjestely voi johtaa siihen, että toinen vanhemmista täyttää elatusvelvollisuutensa lähtökohtaisesti enemmän luontoissuorituksin, mikä vähentää rajatyöntekijän mahdollista tarvetta vastata lapsen tarpeiden täyttämistä.
- 39 Kaikkia näitä kysymyksiä on tarkasteltava lähtökohtaisesti niin, että huomioon otetaan taustalla vaikuttava periaate, jonka mukaan työntekijöiden vapaasta

liikkuvuudesta annettuja oikeussääntöjä on tulkittava laajasti (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, ECLI:EU:C:2016:955, 58 kohta), ja siten tällaisen laajaa tulkintaa koskevan periaatteen mahdolliset rajat.

- 40 Näiden seikkojen perusteella Cour de cassation pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua.

4. ENNAKKORATKAISUKYSYMYKSET

- 41 Cour de cassation esittää seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. a) Onko lapsen *elatusesta huolehtimisen* edellytystä, johon unionin oikeuteen kuuluvissa oikeussäännöistä tarkoitettu perheenjäsenen asema perustuu, sellaisena kuin se ilmenee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta sekä rajatyöntekijän sosiaalista etua, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä jäsenvaltiossa, puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta, jonka kanssa hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, kun kyseistä edellytystä tulkitaan erikseen tai yhdessä sen periaatteen kanssa, että työntekijöiden vapaan liikkuvuuden takaamiseksi annettuja oikeussääntöjä on tulkittava laajasti, tulkittava niin, että se täyttyy, ja näin ollen niin, että se antaa oikeuden saada sosiaalisen edun,

- pelkästään sillä perusteella, että rajatyöntekijä ja lapsen vanhempi ovat naimisissa tai rekisteröineet parisuhteensa
- pelkästään sillä perusteella, että rajatyöntekijällä ja lapsella on sama koti- tai asuinpaikka
- pelkästään sillä perusteella, että rajatyöntekijä vastaa yleisesti mistä tahansa lasta hyödyttävästä menosta, vaikka
 - o meno kattaa muita kuin välttämättömiä tarpeita tai ravitsemustarpeita
 - o meno suoritetaan kolmannelle ja se hyödyttää lasta vain välillisesti
 - o meno ei ole yksin tai nimenomaisesti lapsen edun mukainen, vaan hyödyttää koko kotitaloutta
 - o meno on vain satunnainen
 - o meno on vähäisempi kuin meno, josta lapsen vanhemmat vastaavat
 - o meno on vain hyvin vähäinen lapsen tarpeet huomioon ottaen

- pelkästään sillä perusteella, että menot veloitetaan rajatyöntekijän ja hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa, joka on lapsen vanhempi, yhteiseltä tililtä, ilman että huomioon otetaan tilillä olevien varojen alkuperää
- pelkästään sillä perusteella, että lapsi on alle 21-vuotias?

1. b) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko *elatuksesta huolehtimisen* edellytystä tulkittava niin, että se täyttyy, ja näin ollen niin, että se antaa oikeuden saada sosiaalisen edun, kun kyseessä on kaksi tai useampia näistä olosuhteista?

2. Onko lapsen *elatuksesta huolehtimisen* edellytystä, johon unionin oikeuteen kuuluvissa oikeussäännöistä tarkoitettu perheenjäsenen asema perustuu, sellaisena kuin se ilmenee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta sekä rajatyöntekijän sosiaalista etua, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä jäsenvaltiossa, puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa, lapsesta, jonka kanssa hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, kun kyseistä edellytystä tulkitaan erikseen tai yhdessä sen periaatteen kanssa, että työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta annettuja oikeussääntöjä on tulkittava laajasti, tulkittava niin, ettei se täyty, ja näin ollen niin, että se sulkee pois oikeuden saada sosiaalista etua,

- pelkästään sillä perusteella, että lapsen vanhemmilla on elatusvelvollisuus, riippumatta siitä,
 - o onko kyseinen elatusapu vahvistettu tuomioistuimessa vai vanhempien kesken sopimalla
 - o minkä suuruiseksi elatusapu on vahvistettu
 - o maksaako elatusvelvollinen elatusapuvélkansa tosiasiallisesti
 - o paikkaako rajatyöntekijän osuus sen, että lapsen vanhempi laiminlyö elatuksen
- pelkästään sillä perusteella, että lapsi oleskelee säännöllisesti tapaamisoikeuden nojalla tai vuoroasumisen tai muun järjestelyn yhteydessä toisen vanhemman luona?